

KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP U PEČUHU

(Zbornik radova s XI. međunarodnoga kroatističkoga znanstvenoga skupa 2012.
Urednik Stjepan Blažetin, 2013. Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, 617 str.)

U Pečuhu je 2013. godine objavljen zbornik radova kao rezultat XI. međunarodnoga kroatističkoga znanstvenoga skupa održanoga 12. i 13. listopada 2012. godine u Pečuhu u organizaciji Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj i Odsjeka za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Skup se bavio temama iz književnosti, jezika, povijesti i kulture, stoga je i zbornik tematski podijeljen na nekoliko dijelova. Počinje plenarnim izlaganjima, nakon čega slijede jezikoslovne teme, zatim književne i kulturološke teme te naposljetku izlaganja o bunjevačkim Hrvatima. Zbornik sadrži 48 radova raspoređenih na 617 stranica.

Autori plenarnih izlaganja su Milana Černelić i Goran Rem. U radu Milane Černelić, *Folklorizacija identiteta: obnovljeni bunjevački običaj ophoda kraljica u Mađarskoj*, prikazan je ophod kraljica u Bunjevaca, običaj koji je u Mađarskoj prakticiran do Drugoga svjetskoga rata te ponovo ožvijen u devedesetim godinama prošloga stoljeća. Običaj se danas u određenoj mjeri promijenio, no i dalje je vrlo važan simbol identiteta bunjevačke zajednice u Mađarskoj. Rad je dopunjen i slikovnim prikazima ophoda iz 2012. godine. Rad Gorana Rema, *Panonizam svjetske književnosti – Boro Pavlović i slavonski gradovi svojim pjesnicima*, bavi se Pavlovićevim ciklusom pjesama posvećenih hrvatskim panon-

skim gradovima te panonističkim elementima iz ciklusa u kontekstu svjetske književnosti.

Nakon plenarnih izlaganja slijedi dio posvećen jezikoslovnim temama. Autor prvoga rada u tom dijelu, *O najvećim (i) mogućim hrvatskim riječima*, je Ivan Marković koji pokušava utvrditi koliko afikslnih i radikalnih morfova hrvatski oblici glagola, imenica i pridjeva imaju minimalno, koliko ih imaju prosječno te koliko ih imaju najviše, odnosno koliko bi ih mogli imati – u fokusu rada je morfski najbogatija hrvatska riječ. Nakon analize prefiksne, sufiksne i korijenske zone u hrvatskom jeziku, autor zaključuje da su u hrvatskom jeziku moguće, pa čak i postojeće riječi s četiri prefiksa i sedam sufikasa te da su moguće i riječi s više od toga, ali da su vrlo malo vjerojatne. Ernest Barić u radu *Hrvatsko-mađarski dvojezični rječnici u kontekstu suvremenih hrvatskih i mađarskih jednojezičnika* pokušava utvrditi koja je svrha dvojezičnih rječnika i jesu li oni potrebni, zatim kako popratiti jezične promjene jednojezičnim i dvojezičnim rječnicima te kako izabrati građu za dvojezične rječnike. Dvojezične rječnike autor smatra nezaoobilaznim priručnicima u Mađarskoj, barem kada je riječ o hrvatskim manjinskim dvojezičnim školama i institucijama te naglašava da je rad na dvojezičnom rječniku nezamisliv bez dobroga

poznavanja jednojezičnoga rječnika, no da je određivanje kriterija uvrštavanja najnovijih riječi i izraza u dvojezične rječnike još uvijek teško razrješiva dilema jer pojedinih riječi još uvijek nema ni u jednojezičnim rječnicima. Rad Mije Lončarića, *Hrvatski jezik u Mađarskoj – osvrt na geolingvistička istraživanja*, usmjeren je na *Hrvatski jezični atlas* i geolingvistička istraživanja hrvatskoga jezika u Mađarskoj. Autor prikazuje rad na *Hrvatskom jezičnom atlasu* i istraživanja koja još uvijek nisu završena, a pažnju posvećuje i *Općeslavenskomu lingvističkomu atlasu*, odnosno hrvatskim govorima u Mađarskoj, Austriji i Rumunjskoj te nabroja punktove *Hrvatskoga jezičnoga atlasa* u Mađarskoj i zaključuje da bi što prije trebalo istražiti i monografski obraditi bošnjačke, bunjevačke, šokačke i štojske govore te digitalizirati dijalektološku građu snimljenu magnetofonom, a ističe i važnost Patačićeva rječnika. Andrija Handler u svojem je radu *Mađarsko-hrvatski turistički rječnici II.* predstavio, kratko prikazao i ocijenio pet mađarsko-hrvatskih priručnika – *Mađarski s izgovorom*, *Mađarski jezik za putnika – vodič i džepni rječnik*, *Mađarsko-hrvatski univerzalni rječnik*, *Horvát szó és kifejezésár – horvát nyelvi szuvenir* i *Horvát részére turista*. Zatim slijedi Đuro Blažeka sa svojim radom „*Lažni prijatelji između govora Murskog Središća i govora Preloga* u kojem su uspoređena dva mjesna govora jednoga dijalekta, navedene su temeljne jezične osobine po kojima se oni razlikuju te je donesen rječnik nekih „lažnih prijatelja“. Rad Anđele Frančić *O prezimenu Ugrin i njegovim inačicama* prati pojavnost i brojnost nositelja prezimena Ugrin i njego-

vih inačica od najranijih vremena do danas. U radu *Antun Bačić i hrvatska književna norma 18. stoljeća* Ljiljane Kolenić govori se o hrvatskom književnom jeziku na temelju analize jezika djela *Istina katoličanska* hrvatskoga franjevca Antuna Bačića i prikazivanja fonoloških, morfoloških, sintaktičkih i leksičkih obilježja djela. Autorica navodi da je jezik Antuna Bačića u *Istini katoličanskoj* tip hrvatskoga književnoga jezika koji je u hrvatskoj književnoj praksi prevladavao do kraja 19. stoljeća, a neke značajke su mu neizjednačeni množinski padeži u sklonidbi imenica, česti neodređeni oblici pridjeva, stariji nastavci u sklonidbi zamjenica itd. Jad ranka Mlikota u svojem radu *Priričci u gramatikama Šime Starčevića* uspoređuje nazive, definicije, opis i popis priloga u dvjema Starčevićevim gramatikama, *Novoj ricsoslovici iliriskoj* i *Ričoslovju*, te pritom nastoji utvrditi postojanje autorove jezične koncepcije u opisu priloga i postaviti Starčevićev gramatički opis u odnos s hrvatskom gramatičkom tradicijom i jezičnom normom prve polovice 19. stoljeća. Zaključuje da je riječ o vrsnom jezikoslovcu koji je svojim ugledanjem na gramatičke uzore potvrdio postojanje hrvatskoga gramatičkoga kontinuiteta. Rad Irene Vodopije i Dubravke Smajić, *Kuvarka Barbare Klasanović iz Iloka*, govori o rukopisno zapisanoj kuharici koja na naslovnoj stranici ima zapisanu mjesnu i vremensku odrednicu (riječ je o Iloku i 1896. godini) te o jezičnim i sadržajnim obilježjima kuharice. Autorice uspoređo donose povijesne podatke, odnosno prikazuju prilike koje su utjecale na jezik i sadržaj kuharice i zbog kojih *Kuvarka* sadrži recepte za jela koja

pripadaju hrvatskoj, ali i mađarskoj, njemačkoj i srpskoj kuhinji. Rad donosi i kratak pregled povijesti kuharica u svijetu i Hrvatskoj. Rad Sanje Vulić *Bački tragovi u jeziku A. G. Matoša* posvećen je pojedinim jezičnim značajkama Matoševa opusa koje su karakteristične za idiome Hrvata u Bačkoj, a koje se ne smatraju dijelom normiranoga hrvatskoga leksika ili ih se drži stilski obilježenima, dok ih Matoš upotrebljava stilski neutralno. Autorica zaključuje da je Bačka utjecala na Matoševo stvaralaštvo, ali i da je Matoš svojim stvaralaštvom utjecao na hrvatske književnike u Bačkoj. Amira Turbić-Hadžagić u *Komparaciji pridjeva u bosaničnim pravnim tekstovima* analizira pridjeve i njihovu komparaciju u 75 bosaničnih pravnih tekstova, nastajalih od 12. do 15. stoljeća te na temelju analizirane građe zaključuje da su u tekstovima prisutne osobitosti staroslavenskoga jezika, da je vrlo učestala pojava apsolutni superlativ kod pridjeva određenoga vida, da prevladavaju starobosanski jezični elementi, da pridjevi u tim tekstovima imaju atributnu funkciju itd. Marica Petrović se u radu *Benjámín Kállay – unitarizam u standardizaciji jezika Bosne i Hercegovine* bavi kulturno-povijesnim i jezičnim prilikama u Bosni i Hercegovini za vrijeme austro-ugarske uprave (1878 – 1918), s posebnim naglaskom na vrijeme vladavine Benjámína Kállaya koji je pokušao riješiti jezičnu politiku u Bosni i Hercegovini te je bio promicatelj ideje o stanjanju bosanskohercegovačkih Hrvata, Srba i muslimana u Bošnjake koji će govoriti bosanskim jezikom, pri čemu velika uloga pripada *Gramatici bosansko-ga jezika* i časopisu *Nada*. Rad Marije

Znike *Kategorijalna svojstva imenica i pridjeva u hrvatskom jeziku* analizira opise kategorijalnih svojstava imenica i pridjeva, donosi pregled njihovih obrada te autoričin zaključak da se svemu što je do sada obrađeno i relativno poznato može pristupiti na nov način. Ana Lehocki-Samardžić u radu *Kategorija posvojnosti u hrvatskom i mađarskom jeziku* prikazuje posvojnost kao univerzaliju koja se u hrvatskom i mađarskom jeziku razlikuje jezičnim sredstvima kojima se izriče i načinima na koje ih se kombinira. Prikazuje pojam posvojnosti općenito te podjelu jezika na analitičke i sintetičke prema tome kako morfološki obilježavaju posvojnost, zatim načine izricanja posvojnosti u hrvatskom i mađarskom jeziku, kratko prikazuje mađarski genitiv te zaključuje da je pojam posvojnosti u hrvatskom jeziku vezan uz posjednika, a u mađarskom uz posjedovano. U radu *Procjena fonološke svjesnosti učenika prvoga razreda kao preduvjet za početno čitanje i pisanje na hrvatskome jeziku* Ante Bežena, Vesne Budinski i Martine Kolar Billege istražuje se fonološka svjesnost, odnosno glasovna osjetljivost (koja se sastoji od slušne percepcije, slušnoga razlikovanja i slušnoga prepoznavanja) učenika na početku prvoga razreda osnovne škole. Autori temeljem ispitivanja koje su proveli na uzorku od 127 učenika ukazuju na zadatke kojima je potrebno izlagati učenike s ciljem razvoja fonološke svjesnosti..

Nakon jezikoslovnih slijede književne i kulturološke teme, a autorice prvoga rada u tom dijelu, *Alegorije vrlina u Muci Isukrsta našega iz Tkonskog zbornika*, su Teodora Vigato i Sanja Petrovski koje u radu istražuju neverbalni

izraz dramske književnosti na primjeru prikazanja pasionske tematike, *Muke iz Tkonskoga zbornika*, u kojem su prizori posljednje večere isprepleteni s alegorijama vrlina koje se obraćaju Isusu i vjernicima, a zadatak im je ohrabriti Krista da se žrtvuje za ljudski rod. Autorice analiziraju vrline i didaskalije koje sugeriraju izgled pozornice i način glumačke izvedbe te upućuju na kostime, boje kostima, rekvizite i ponašanje likova na sceni, a pomoću svega toga otkrivaju preneseno značenje vrlina te zaključuju da se, iako nema podataka o vizualnosti u srednjovjekovnom scenskom izrazu, ona može iščitati iz didaskalija te da se pažljivim pristupom *Muci Isusovoj* iz *Tkonskoga zbornika* može odgonetnuti scenski izgled vrlina i njihova uloga u scenskom događanju. Rad Anice Bilić, *Stjepan Adžić (1730. – 1789.)*, pjesnik *Pečuha*, posvećen je učenomu pjesniku, latinistu, doktoru teologije, svećeniku, rektoru Pečuškoga sjemeništa, Stjepanu Adžiću i njegovim pjesmama. U radu *Pjesništvo Napoleona Špuna Strižića* Dubravke Brunčić pozornost je posvećena slavonskomu književniku Napoleonu Špunu Strižiću te pjesmama iz njegove zbirke *Iz mladieh lietah*, objavljene u Zagrebu 1866. godine. Autorica istražuje Strižićevo korespondiranje s romantičarskom poetikom, uočava autorove tematske interese i u pjesmama pronalazi neopetrarkističke i neoplatonističke elemente, erotiziranje ljubavnoga odnosa, romantičarski gotički imaginarij te nacionalno-domoljubne modele lirike. U radu *Ivo Kozarčanin u Jadranskoj vili* Robert Bacalja se bavi književnim priložima koje je Ivo Kozarčanin objavljivao u *Jadranskoj vili* na početku svojega književnoga djelovanja

– poezijom, novelama i književnom kritikom. Objavljivanje poezije spada u ranu fazu njegova djelovanja, dok se kao zreli književnik afirmira novelistikom i književnom kritikom, a vrlo su važne njegove studije o Đuri Sudeti i Miroslavu Krleži te drugim piscima koji su ostavili trag u hrvatskoj književnosti. Lucija Armanda u radu *Imagološko istraživanje o posredničkoj ulozi Josipa Torbarine: što nas je naučio o Englezima i što su ti isti Englezi mislili o Hrvatima* proučava način na koji su Hrvati prikazani u engleskoj književnosti i kulturi te koju je ulogu u tome odigrao Josip Torbarina, anglist i posrednik engleske književnosti u Hrvatskoj. U radu *Narativne strategije u romanu Bizarij Jasne Horvat* Marica Liović se bavi drugim od četiri historiografska romana osječke književnice i znanstvenice Marice Horvat. Roman *Bizarij* je postmodernistički tekst koji se sastoji od 15 priča, a povezuju ih Osijek i Isabella von Habsburg. Liović naglašava da Jasna Horvat u romanu donosi vlastito viđenje povijesti te povijesnih osoba kroz čije je perspektive ispričala tu povijest, prikazuje ono što je kritika napisala o *Bizariju*, daje svoje viđenje romana te prikazuje narativne strategije kojima se autorica koristila pri oblikovanju teksta, paralelno donoseći neke osnovne postavke postmodernističkih teorija i postmodernističke poetike. Rad Lidije Bajuk *Sunce sija, kiša će, baba peče jaja – Etimologija boja, tematiziranje i kontekstualizacija spektralnog niza na primjerima hrvatskoga i srodnoga usmenog pjesništva* bavi se strukturom, temama i motivima obredno-običajnih hrvatskih napjeva, odnosno metaforičkim frazemima koji su često koloristički fiksirani,

što autoricu navodi na pomisao o cikličkoj smjeni vidljivog dijela spektra duge koja, reflektirajući ljetni suncostaj, suprotstavlja carstvo nebeskih i svijetlih božanstava zimskom suncostaju i vladavini podzemnih, tamnih božanstava. Željko Predojević u radu *Kraljički ophodi i pjesme u južnoj Baranji* istražuje djevojačke ophode i pjesme godišnjeg običaja *kraljica* u južnoj, hrvatskoj Baranji. U radu je kratko prikazana povijest običaja i njegove značajke, zatim istraživanja baranjskih kraljica, a naposljetku se opisuju ophod i pjesme baranjskih kraljica te se donosi klasifikacija ophodnih pjesama. U radu *Kako Šopov Isus čita novine? Medijska i kršćanska slika svijeta* Vinko Brešić tvrdi da svaki novi medij izaziva sumnju i otpor i da je tako bilo i s prvim novinama. Primjer za to u hrvatskoj kulturi navodi u prvom dijelu članka koji posvećuje raspravi fra Petra Bakule *Politika za svakog čovika*, jednom od najopsežnijih kritičkih osvrti na novine. No, puno je više primjera u kojima su novine dočekivane prigodnicama, a novine su s vremenom postale općim mjestom svakodnevnice kulture i literarnim motivom te se na njih drugačije gleda, što autor ilustrira analizom pjesme *Isus čita novine* Nikole Šopa, prvoga hrvatskoga pjesnika koji problematizira odnos medija i svijeta. Kristina Peternai Andrić u radu *Ljubav u „Priči o čitateljici „ Delimira Rešickog* istražuje koncept ljubavi s obzirom na teze francuskog filozofa Alaina Badioua i Emmanuela Lévinasa te slovenskoga psihoanalitičkoga teoretičara Slavoj Žižeka i na primjeru *Priče o čitateljici* ispituje i suprotstavlja njihove teze. U radu *Kultura suočavanja vs. Kultura bijega u Boljoj polovici hrabrosti* Ivana Prakaturović uvodno govori o

književnoj antropologiji te se pita zbog čega ljudi stvaraju književnost i što književnost može reći o čovjeku, a zatim govori o Ivanu Slamnigu i analizira njegov roman *Bolja polovica hrabrosti* u kojem je vidljivo postmodernističko preispitivanje veze književnosti i realnosti te prikazuje saznanja do kojih se čitanjem ovoga romana može doći. Janja Prodan u radu *Čitatelj se naslovom uvodi u tekst* ističe da se u mađarskoj i hrvatskoj romanesknoj tradiciji u novije vrijeme, uz brojne druge probleme, ističe nedostatak dobrih naslova te naglašava da književni kritičari čitaju romane bez obzira na naslov, no malo tko drugi poseže za romanima lošega naslova. Rad *Turski bijes i posljednja vremena iz Marulićeva raskursa* Ružice Pšihistal bavi se antiturskim Marulićevim usmjerenjem, odnosno autoričino čitanje Marulića u radu vođeno je pitanjem kako je on tumačio smisao i razloge turskoga nasilja i koliko je žanrovski okvir teksta i pretpostavljeni recepcijski sloj odredio sadržaj njegovih poruka. Autorica zaključuje da Marulić, ovisno o žanru i publici kojoj su djela namijenjena, nastupa drugačije. U obraćanju papi nastupa kao antiturski nastojen odvjetnik kršćanskoga puka, a u djelima namijenjenima kršćanskomu puku nastupa kao propovjednik koji je distanciran i koji tursku opasnost tumači kao poziv na preobraćenje, što nije odraz kontradiktornosti, već različitih uloga koje Marulić preuzima. Tina Varga Oswald u radu *Središte na rubu – mađarska i hrvatska avangardna lirika (književno-povijesni okvir)* govori o nedovoljno istraženoj temi – avangardnim kretanjima mađarskih i hrvatskih dadaista, daje kratak pregled povijesti i glavnih postavki dadaizma, a zatim prikazuje poveznicu

mađarske i hrvatske avangardne lirike preko Dragana Aleksića i Lajosa Kassáka. *Kratka priča u hrvatsko-mađarskom dijalogu* Mirte Bijuković Maršić prikazuje kulturološko značenje kratke priče i njezine teorijske odrednice, svakodnevicu kao njezin temeljni element, uspoređuje obilježja kratke priče u hrvatskoj i mađarskoj književnosti, pokazuje njihove sličnosti i razlike, bavi se njihovim temama (poviješću, smrću, prostorom grada i morem), likovima, identitetima, individualnim kanonima, odgovorima na zbilju, odnosu prema ironiji, medijima i povijesti. Autorica zaključuje da su mađarske kratke priče obilježene historiografikcijom i temom smrti te da ih više pišu muški autori, dok su hrvatske kratke priče obilježene temom grada, a pišu ih podjednako muški i ženski autori. Zoltán A. Medve u radu *Povijest, imagologija, identitet* promatra kako su suvremeni autori krajem 20. i početkom 21. stoljeća tematizirali povijesne događaje u Hrvatskoj, bivšoj Jugoslaviji i Mađarskoj i zaključuje da se hrvatski književnici krajem 20. stoljeća približavaju povijesti pa se javljaju novopovijesni roman i ratno pismo, dok se kod mađarskih autora javljaju oblici tekstualnosti i razigranosti, a u najnovije se vrijeme hrvatska i mađarska književnost djelomično približavaju te se mađarski i hrvatski autori, a i autori iz bivše Jugoslavije počinju baviti pitanjem individue i identiteta, dok pojedini autori obrađuju aktualne povijesne teme povezane s aktualnom politikom te u traganju za identitetom propituju tradicionalnu imagologiju. Rad Sanje Jukić *Panonizam u suvremenoj hrvatskoj i mađarskoj poeziji* istražuje referiranje suvremenoga hrvatskoga i mađarskoga pjesništva na

zajednički prostor Panonske nizine. Zorica Kišpeter u radu *Prevoditeljska rješenja Xenije Detoni u romanu Imrea Kertésza* Čovjek bez sudbine analizira prijevod romana Imrea Kertésza prevoditeljice Xenije Detoni, i to u skladu s nekoliko općeprihvaćenih univerzalija koje opisuju prevođenje. Timea Bockovac u radu *Desakralizacija dramskog teksta* analizira desakralizaciju i demitologizaciju kazališnoga prostora u povijesti mađarske teatrologije i na primjeru djela *Csirkefej* Györgya Spiróa te *Gézagyerek* i *Rák Jóska, dán királyfi* Jánosa Háya analizira na koji se način desakralizira dramski tekst, kako se razbijaju ukorijenjena tradicijska mjerila te kako se narušava sakralnost pozornice i teksta. Rad *Hrvatski dramski tekst na pozornici Hrvatskog kazališta u Pečuhu od 2003. godine* Ivana Trojana analizira i prikazuje programsku problematiku, umjetničke smjernice vodstva te svrhu i cilj jedine hrvatske profesionalne kazališne kuće izvan Republike Hrvatske, Hrvatskoga kazališta u Pečuhu. Na istu se temu nadovezuje Katja Bakija u radu *Repertoar Hrvatskog kazališta u Pečuhu – sretan spoj tradicijskog i suvremenog* u kojem prikazuje uprizorenja i repertoar kazališta koji pokazuje spretno njegovanje tradicije, ali i suvremenosti te uklapanja nacionalnih i baštinskih vrijednosti u suvremenu teatarsku maticu. Rad Dubravke Božić Bogović *Međuvjerski odnosi u kanonskim vizitacijama Pečuške biskupije za Slavoniju, Srijem i južnu Baranju u 18. stoljeću* analizira podatke kanonskih vizitacija Pečuške biskupije za Slavoniju, Srijem i Baranju u 18. stoljeću, u kojima se mogu naći informacije o Katoličkoj crkvi i njezinim vjernicima, ali i o pripadnicima drugih

vjera. Jakša Ferkov u radu *Jezik i sadržaj nastavnih programa pučkoškolskog obrazovanja u vrijeme dualizma na primjeru hrvatskih manjinskih škola u Baranji* analizira nastavne planove i programe manjinskih pučkih škola u Baranji u 19. stoljeću te njihov jezik i sadržaj na primjeru udžbenika koji su se u to vrijeme koristili i pokazuje kako su za obrazovanje u to vrijeme bili ključni pojmovi države, državnoga teritorija, nacije, povijesti Mađarske, državnoga i materinskoga jezika, odnosa između Hrvata i Mađara te Mađara i Austrijanaca i sl.

Naposljetku slijedi dio izlaganja o bunjevačkim Hrvatima. Prvi rad u tom dijelu *Pola stoljeća kontinuirane depopulacije Hrvata u Srbiji (1961. – 2011.)* Dražena Živića i Sandre Cvikić posvećen je depopulaciji Hrvata u Srbiji koja kontinuirano traje od popisa stanovništva iz 1961. godine do danas, a korijene depopulacije autori pronalaze u sve nižem reproduktivnom potencijalu Hrvata u Srbiji, u emigraciji tipa prostorne pokretljivosti te političkim pritiscima i oblicima asimilacije koji onemogućuju utvrđivanje stvarnoga broja Hrvata u Srbiji. Slijedi rad Jasne Ivančić *Bibliografski rad Ivana Kujundžića* koji prikazuje rad Ivana Kujundžića, svećenika i bibliografa, usmjeren pisanoj riječi bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Bačkoj, u razdoblju od 1683. do 1968. godine. Ivan Kujundžić je sustavno prikupljao i objavljivao kulturnu baštinu svojega naroda – dokumente, pisma, propovijedi, knjige, molitvenike, pjesmarice, časopise, kalendare, autor je prve bibliografske publikacije na prostorima bačkih Hrvata s obje trijanonske granice, *Prilog kulturnoj povijesti bunjevačko-šokačkih Hrvata*, priznanje šire znanstvene za-

jednice stekao je knjigom *Izvori za povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata*, a kruna njegova bibliografskoga rada je *Bunjevačko šokačka bibliografija* čiji izlazak nije doživio, a koja je postala znanstvenim ishodištem svih kasnijih pisaca koji su se bavili kulturnom poviješću i književnošću bunjevačko-šokačkih Hrvata. Na ovu se temu nadovezuje rad Tomislava Žigmanova *Bibliografski rad Ivana Kujundžića u kontekstu povijesti bibliografskih nastojanja u bunjevačkih i šokačkih Hrvata* u kojem je donesen prikaz bibliografske prakse kod bunjevačkih i šokačkih Hrvata, zatim značajke bibliografskih radova Ivana Kujundžića te usporedba i prosudba Kujundžićeva bibliografskoga rada u odnosu na povijest bibliografskih nastojanja bunjevačkih i šokačkih Hrvata. Katarina Čeliković u svojem radu *Bibliografska obrada narodnih pripovjedaka i djela Balinta Vujkova* pokušava ukazati na potrebu sustavnoga bibliografskoga bilježenja narodnih pripovijedaka te donosi podatke o Balintu Vujkovu, pokušajima bibliografskoga bilježenja, izradi *Bibliografije narodnih pripovijedaka i djela Balinta Vujkova*, objavama i kriterijima objave pripovijedaka, odabiru informacija za bibliografiju te rezultatima koje pokazuje bibliografija. Čutura Vladan-Evetović se u radu *Diskurs nacije u preporodnom pjesništvu Ante Miroljuba Evetovića* bavi stvaralaštvom pjesnika i franjevca Ante Evetovića Miroljuba, strategijama imaginacije te politikom rodničkih identiteta u njegovu preporodnom pjesništvu. U radu *Antimodernizam u u poeziji Ante Jakšića* Marina Balažev analizira dio pjesama iz prve faze stvaralaštva Ante Jakšića koji se

svojim stvaralaštvom nije približio modernim strujanjima i u čijem se ranijem staralaštvu naziru elementi antimodernističkoga svjetonazora. Autorica prikazuje antimodernizam i modernu općenito, antimoderniste, antimodernizam u hrvatskoj književnosti, antimodernizam u Jakšićevoj poeziji, njegove (ne)jasne reference na društvenu i političku situaciju te zaključuje da se u Jakšićevoj poeziji na razini motiva nazire antimodernizam, ali potvrde antimodernističkoga svjetonazora nema. Silvestar Balić u radu *Poezija Katice Sendrei i Katice Varga* prikazuje pjesme i značajke, motive i teme pjesama Katice Sendrei i Katice Varge te nastoji odrediti ulogu, položaj i značaj njihovih pjesama u odnosu na suvremenike i u kontekstu

književnosti Hrvata u Mađarskoj nakon 1945. godine. Robert Hajszan u radu *O jezičnim obilježjima u pripovijetkama sakupljenim u Gradišću od strane Balinta Vujkova*. Autor prikazuje publikaciju *Gradišćanske povijetke/pripovijetke* koja je objavljena kao dodatak *Panonskom ljetopisu 2012.* i u kojoj su objavljene pripovijetke koje je Balint Vujkov zabilježio u austrijskom Gradišću.

Zbornik, kao što je vidljivo iz prezentiranoga, vrlo je bogat i obrađuje vrlo trznolike, ali važne teme vezane uz hrvatsku zajednicu u Mađarskoj, ali i uz druge teme iz jezične, kulturne i književne povijesti relevantne za cjelinu hrvatske kulture.

Tamara Rumbak